

**Zadania ochrony zdrowia wynikające z Ustawy
o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.
oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r.
w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy
"Niebieska Karta"**

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobligowała gminy do tworzenia Zespołów Interdyscyplinarnych

Art. 9a. [Zespół interdyscyplinarny]

1. Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.
2. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.
3. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:
 - 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
 - 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
 - 3) Policji;
 - 4) oświaty;
 - 5) ochrony zdrowia;**
 - 6) organizacji pozarządowych.

10. Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

11. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia.**

Art. 9d. [Niebieskie Karty]

1. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

2. Procedura "Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i **ochrony zdrowia**, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

3. Przedstawiciele podmiotów, o których mowa w ust. 2, realizują procedurę "Niebieskie Karty" w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

4. Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty”

13 września 2011 r. Rada Ministrów wydała Rozporządzenie w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta", które weszło w życie 18 października 2011 r. W rozporządzeniu czytamy o zasadach dotyczących udziału w procedurze zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych (co do tworzenia których, na mocy wspomnianej nowelizacji została zobowiązana każda gmina) oraz zadaniach, które zostały nałożone na funkcjonariuszy policji, **przedstawicieli ochrony zdrowia**, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz pracowników socjalnych. Rozporządzenie wskazuje jak rozpoczynać, prowadzić i kiedy można zakończyć procedurę "Niebieskie Karty".

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”:

Procedura rozpoczyna się w momencie wypełnienia formularza „Niebieska Karta” część „A” przez policjanta, pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, **przedstawiciela ochrony zdrowia** lub oświaty. Powinno to nastąpić w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, a w sytuacji, gdy ten kontakt jest niemożliwy, bez udziału tej osoby.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

Rozporządzenie wskazuje, że w sytuacji, kiedy osoba, wobec, której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy w rodzinie zostanie przewieziona do podmiotu leczniczego, formularz „A” wypełnia przedstawiciel ochrony zdrowia.

Formularz "Niebieska Karta" część „B” otrzymuje osoba dotknięta przemocą w rodzinie, lub w przypadku przemocy wobec dziecka rodzic, opiekun prawny lub faktyczny, osoba, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Formularz „B” jest dokumentem dla osób pokrzywdzonych, zawierającym definicję przemocy, praw człowieka, informację o miejscach gdzie można uzyskać pomoc. Formularza „B” nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie.

Zadania przedstawicieli ochrony zdrowia w procedurze „Niebieskie Karty”

Do zadań **ochrony zdrowia** należy: udzielenie podstawowej pomocy medycznej oraz umiejętne przeprowadzenie rozmowy umożliwiającej rozpoznanie przemocy i pokierowanie osoby krzywdzonej do miejsc, gdzie może uzyskać pomoc. Do obowiązków **pracownika ochrony zdrowia** należy wydanie (nieodpłatnie) zaświadczenia lekarskiego o doznanych obrażeniach i poinformowanie osoby krzywdzonej o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji.(wzór zaświadczenia lekarskiego do pobrania na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu.
<https://www.ops.libiaz.pl/przemoc-w-rodzinie/wnioski-i-dokumenty-do-pobania.html>

Obowiązki ochrony zdrowia

Obdukcja jest wystawiana tylko przez uprawnionego lekarza sądowego. Jeżeli obdukcja jest wystawiana na życzenie pacjenta jest płatna, bezpłatnie jest robiona jeśli zleci jej przeprowadzenie policja lub prokuratura. Obdukcja jest dowodem w sądzie.

Również do obowiązków **pracowników ochrony zdrowia** należy powiadomienie organów ścigania gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa (np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady wykorzystania seksualnego, itp.)

Zachowanie tajemnicy służbowej

Zgodnie z art. 40 ust 2 ustawy o zawodzie lekarza, jest on zwolniony z zachowania tajemnicy gdy:

- 1) tak stanowią ustawy;
- 2) badanie lekarskie zostało przeprowadzone na żądanie uprawnionych, na podstawie odrębnych ustaw, organów i instytucji; wówczas lekarz jest obowiązany poinformować o stanie zdrowia pacjenta wyłącznie te organy i instytucje;
- 3) zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób;
- 4) pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy, po uprzednim poinformowaniu o niekorzystnych dla pacjenta skutkach jej ujawnienia;

Zachowanie tajemnicy służbowej

- 5) zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie lekarzowi sądowemu;
- 6) zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych innemu lekarzowi lub uprawnionym osobom uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń.

Obowiązki ochrony zdrowia

Art. 12. [Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie z użyciem przemocy]

1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

Art. 12a. [Odebranie dziecka z rodziny]

1. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Obowiązki ochrony zdrowia

2. Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924 i 1818).

3. Decyzję, o której mowa w ust. 1, pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także **z lekarzem, ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką**. Przepisy art. 59810, art. 59811 § 3 i art. 59812 § 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio.

Odpowiedzialność karna

Przedstawiciele służby zdrowia - podobnie jak pozostałe służby, które mogą mieć kontakt z sytuacją przemocy w rodzinie – mają prawny obowiązek reagowania w sytuacji, gdy istnieje podejrzenie popełnienia przestępstwa. Na każdym obywatelu spoczywa społeczny obowiązek reagowania na sytuacje przemocy w rodzinie.

Obowiązek ten staje się obowiązkiem prawnym w odniesieniu do organów państwowych i samorządowych i wynika z **art. 304 kodeksu postępowania karnego**. **Brak wypełnienia tego obowiązku w przypadku zobowiązania prawnego skutkować może odpowiedzialnością karną za jego niedopełnienie.**

Odpowiedzialność karna

Zgodnie natomiast z **art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.** o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, osoby które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

W sprawach związanych z dziećmi należy też często rozważyć zasadność wystąpienia do sądu rodzinnego z odpowiednimi wnioskami. Należy podkreślić, że zgodnie z **art. 572 k.p.c.** każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.